

“จู้เจี้ยน” งานเขียนตลกร้ายของหลู่ซว้น
鲁迅作品《铸剑》的黑色幽默
Black Comedic Feature in Lu Xun's Work “Zhujian”

กนิษฐา สีลามณี¹

บทคัดย่อ: ในจำนวนงานเขียนหลักๆ ของหลู่ซว้นที่โลกรู้จักกันดีในแนวการเมืองและสะท้อนสังคม มีงานบางชิ้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ขันเชิงเสียดสีที่เรียกว่า ‘แนวตลกร้าย’ อยู่บ้าง เช่นในหนังสือ ‘รวมเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่’ ที่เต็มไปด้วยตำนานที่ถูกเล่าขานมาแต่อดีต เรื่อง ‘หลอมดาบ’ ก็เป็นเรื่องสั้นหนึ่งในนั้นได้หยิบยกประเด็นการแก้แค้นมาพูดถึงด้วยท่าทีที่แปลกออกไปและยังสอดแทรกอารมณ์เสียดสีไว้อย่างน่าครุ่นคิด

คำสำคัญ : หลู่ซว้น ตลกร้าย การล้างแค้น

[摘要] 《铸剑》是鲁迅先生编辑《故事新编》中较偏爱的作品，是关于复仇意志的故事，分别四个阶段，小说中的三个主要人物，即眉间尺、黑色人和国王，互相关系。另外，本篇写法很有趣味，也较接近现实，最重要的是，充满讽刺的语意和黑色幽默感。

[关键词] : 鲁迅；黑色幽默；复仇

Abstract: Most of Lu Xun's works always talk about a political or social issue, but some of them also have a humor plot, that called 'Black comedy'. In the short story named 'Zhujian' one of his works from the book 'Gushixinbian' actually talk about the old plot, a vengeance between the king and the common people, but the writer presented it in a different way and full of Black humor.

¹ กนิษฐา สีลามณี อาจารย์สอนภาษาจีนอิสระ

Kanittha Leelamane. 自由中文教师。

Kanittha Leelamane, freelance Chinese teacher.

Keyword: Lu Xun, black comedy, vengeance

งานเขียนของหลู่ซุนเรื่อง ‘หลอมดาบ’ หรือ 《铸剑》 ซึ่งเป็นเรื่องสั้นใน ‘หนังสือรวมเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่’ 《故事新编》 (ผลงานเขียนในปีค.ศ.1926) อาจจัดได้ว่าเป็นงานเขียนแนวตลกร้ายหรือแบล็คคอมดี้ที่น่าสนใจชิ้นหนึ่งของเขา เรื่องดังกล่าวตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในวารสารรายปักษ์หม่างหยวน 《莽原》 ประจำวันที่ 25 เมษายน และฉบับประจำวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ.1927 โดยเดิมใช้ชื่อเรื่องว่า ‘เหมยเจี้ยนฉือ’ 《眉间尺》 ขณะที่หลู่ซุนเรียบเรียง ‘หนังสือรวมเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่’ นั้น เขายังได้เขียนจดหมายไปยังเพื่อนสองคน¹ เล่าถึงเรื่องดังกล่าวว่าเป็นงานเขียนที่เขาค่อนข้างชอบมากและดั่งอกตั้งใจแต่งเป็นพิเศษด้วย

‘หลอมดาบ’ มีเค้าโครงมาจากเรื่องราวจากหนังสือรวมเรื่องแปลกเล่มแรกในยุควัยจิ้น (魏晋时期) อายุพันกว่าปี ที่ว่าด้วยการแก้แค้นของเหมยเจี้ยนฉือ บุตรชายช่างตีดาบ ซึ่งถูกส่งมาหลังทำดาบมหัศจรรย์ให้พระราชาสำเร็จ ผู้เขียนได้นำมาดัดแปลงโดยเพิ่มเติมเนื้อหาและตัวละครให้สอดคล้องกับยุคสมัยมากขึ้น ตัวละครสำคัญมีด้วยกัน 3 บทบาท ได้แก่ เหมยเจี้ยนฉือ คนซูด้า และพระราชา โดยเหมยเจี้ยนฉือและพระราชาซึ่งเป็นตัวละครที่มีความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งกัน ส่วนคนซูดานั้นเป็นตัวละครที่มีที่มาคลุมเครือ ซึ่งนับเป็นสีสันของเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการแก้แค้นขนานแท้

เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 4 บท บทแรกกล่าวถึงเด็กหนุ่มเหมยเจี้ยนฉือผู้มีจิตใจอ่อนโยนก่อนไปทางอ่อนแอ บุคลิกถึงเลไม่เด็ดขาดที่ต้องเดินทางไปแก้แค้นให้บิดาของตนทั้งๆที่ใจเสาะไม่กล้าแม้แต่จะไล่หนู การกิจดังกล่าวเสมือนเป็นแรงกดดันและสร้างความขัดแย้งในใจให้กับหนุ่มน้อยอย่างรุนแรง และมันได้กลายมาเป็นปมปัญหาสำคัญของเรื่องราวทั้งหมด ในบทที่ 2 เหมยได้พบกับตัวแปรสำคัญ คือ คนซูด้า ผู้ซึ่งมีบุคลิกพิเศษไว้หนวดคดดำดวงตาดำขลับสวมชุดดำทั้งชุด ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงที่มาที่ไป

¹ ในจดหมายลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1936 เขียนโดยหลู่ซุนถึงเพื่อนคนหนึ่งระบุถึงเรื่องราวใน ‘รวมเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่’ นี้แล้วแต่เป็นเรื่องแนวหาความจริงจึงไม่ค่อยได้ ยกเว้นเรื่อง ‘หลอมดาบ’ เพียงเรื่องเดียว และเขายังจดหมายถึงเพื่อนชื่อเจิงเจียนเซ่อกว่าถึงอีกครั้งว่าเขียนเรื่องนี้ด้วยความตั้งใจมาก

ชัดเจนว่าชายผู้นี้เป็นใครมาจากไหน แม้แต่คำพูดคำจาของเขาก็มักซ่อนเงื่อนงำให้ผู้คนสงสัยอยู่เสมอ เขาเสนอความคิด ‘หัวแลกหัว’ โดยอาสาจะไปปลิดชีวิตพระราชอาแทนเหมยโดยมีข้อแม้ว่าเหมยต้องยอมสละหัวตัวเองให้คนชุดดำก่อน เหมยเจียนฉือที่อยู่ในเวลานั้นไม่สามารถหันหลังให้กับการฆ่าในขณะที่ตนเองก็ไม่มีทางเลือกพอที่จะฆ่าคนได้ จึงต้องยอมรับข้อเสนอสละชีวิตตนเองเพื่อให้คนชุดดำดำเนินการแทน อาจกล่าวได้ว่าการปรากฏตัวของคนชุดดำซึ่งมีบุคลิกแตกต่างคนละด้านกับหนุ่มน้อยเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงด้านมืดในจิตใจของเหมยเจียนฉือก็เป็นได้ โดยทั้งสองมีจุดหมายเดียวกันคือ ชีวิตของพระราชฯ ดังที่นักเขียนชื่อดังของจีน ฉานเสี่ยว ได้เคยตั้งข้อสังเกตไว้¹

และในเวลาต่อมาเมื่อคนชุดดำพบกับพระราชฯ (ในฉากที่ 3) โดยคนชุดดำดึงดูดความสนใจของพระราชฯด้วยการเล่นปาที่พิสดารใช้ศรัทธาของเหมยเจียนฉือโดดเด่นอยู่ในน้ำเต๋อดุๆ แล้วใช้จังหวะที่พระราชฯกำลังสนพระทัยศรัทธาในอ่างทองคำจัดการฟันพระศอพระราชฯจนศรัทธาตกลงไปในอ่างร่วมกับเหมยเจียนฉือเป็นการล้างแค้นสำเร็จ ในบทนี้ผู้เขียนพรรณนาการฟาดฟันกันระหว่างศรัทธาของตัวละครทั้งสองในอ่างน้ำเต๋อดไว้อย่างมีชีวิตชีวาพร้อมกับเหมือนจริง นับเป็นจุดที่เต็มไปด้วยความงามทางภาษาอย่างมาก

ลำพังการสร้างบุคลิกตัวละครให้ขัดแย้งกับสิ่งที่ตนต้องกระทำก็ดึงดูดความน่าสนใจของเรื่องสั้นเรื่องนี้ไม่น้อยแล้ว แต่จุดเด่นของเรื่องนี้ยังอยู่ที่วิธีการเล่าเรื่องของหลู่ซุ่วินที่จับเอาประเด็นเครียดๆ มาเสียดสีให้กลายเป็นละครชวนหัว ทั้งนับพที่มีสีสันมากที่สุดปรากฏอยู่ในการเล่าเรื่องในบทที่ 4 (ตอนสุดท้าย) ซึ่งไม่อาจจะเลยไปได้ แม้ว่าโครงเรื่องเป็นการกล่าวถึงการล้างแค้น ทว่าในตอนที่ 4 ที่กล่าวถึงปฏิกิริยาของเหล่าฮองเฮานางสนมชั้นที่และข้าราชการบรรดามถึงราษฎรทั้งหลาย เมื่อทราบข่าวการสิ้นพระชนม์แบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ เจ้าหน้าที่ทั้งหลายต่างวุ่นวาย

¹ ทั้งพระราชฯและคนชุดดำอาจเป็นตัวคนอีกด้านของเหมยเจียนฉือ โดยพัฒนามาจากชะตากรรมของเหมยเจียนฉือ พระราชฯเป็นตัวละครที่สะท้อนถึงความน่าสมเพชเวทนาที่หนุ่มน้อยคนหนึ่งต้องมาสละชีวิตเพื่อแลกกับชีวิตของอีกคนหนึ่ง ส่วนคนชุดดำเป็นบุคลิกของความเลือดเย็นและความเด็ดขาดพร้อมที่จะฆ่าคน ทั้งนี้ เมื่อเรื่องราวดำเนินมาถึงตอนที่คนชุดดำนำศรัทธาของทั้งสองมารวมอยู่ในหม้อเดียวกัน ศรัทธาของเหมยเจียนฉือได้กลับกลายเป็นบุคลิกของคนชุดดำที่เย็นชาไร้ความรู้สึก

กับการแยกแยะขึ้นส่วนศีระของหมยเจียนฉือกับของพระราชานำมาประกอบพิธี
ผู้เขียนบรรยายภาพอาภรณ์พิธีที่อาจจริงอาจจังของเหล่าชั้นที่ในการซ้อนขึ้นส่วนศีระไว้
อย่างละเอียดละออ ทั้งเต็มไปด้วยความจริงจังแต่แฝงไปด้วยความทูลักทูลเล่ห์กั๊กๆ
กอปรกับบรรยายาศความเศร้าสลดของเหล่านางสนมที่พากันร้องไห้ระงมท้องพระโรง
พร้อมกับแสดงความเห็นถึงลักษณะขึ้นส่วนอวัยวะของพระราชานำมาประกอบพิธี
บรรยายถึงคำพูดของเหล่านางสนมคันจิงหะระหว่างพิธีแยกขึ้นส่วนนี้ทำให้พิธีกรรม
ดังกล่าวดำเนินไปอย่างวุ่นวายคละเคล้าความน่าขัน

หากว่าไม่มีบทเสียดสีในตอนนี้อผลของการล้างแค้นของพระเอกคงขาดบทสรุป
สำคัญไป เนื่องจากเนื้อหาในตอนสุดท้ายคือการสะท้อนให้เห็นถึงการแก้แค้นของตัว
ละครว่ามันเปรียบได้กับเรื่องตลกไร้สาระ เนื่องจากผู้เขียนได้นำเสนอบทสรุปในแบบ
ตลกร้ายด้วยการแจกแจงรายละเอียดฉากการแยกศีระของตัวละครทั้งสอง ราวกับ
เป็นการเริ่มเรื่องใหม่และได้ทิ้งประเด็นการแก้แค้นของบุคคลทั้งสองไม่ให้ความสำคัญแต่
อย่างใดอีกต่อไป และแม้ในที่สุดที่การแยกขึ้นส่วนศีระของพระราชากับหมยสันสุดลง
ก็ไม่อาจแก้ปัญหานี้ได้ ทำให้จำต้องทำพิธีศพของศีระของทั้งสองร่วมกันอย่างเลียดตาม
เลย การกระทำของตัวละครทั้งหมดจึงเปรียบเสมือนการแสดงละครตลกฉากหนึ่ง
เท่านั้น ทั้งนี้ เนื้อหาในตอนจบของเรื่องนี้ได้ทำให้พล็อตเรื่องธรรมดาๆ น่าเบื่อกลายเป็น
เรื่องที่น่าสนใจโดยเปิดมุมมองใหม่ๆ อีกด้านหนึ่ง กล่าวคือ หลังการฆ่าล้างแค้นแบบ
พิสดารล้าลึกได้สิ้นสุดลง ไม่เพียงจะนำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตของแต่ละฝ่ายแล้วยังไม่ได้
ก่อให้เกิดผลอันใดต่อสังคมหรือคนข้างหลังอีกด้วย

หากเปรียบเทียบกับงานหลายๆ ที่โด่งดังของหลู่ซวินหลายๆ เรื่องแล้ว อาทิ
บันทึกของอาคิว ขงอี่จี้ ฯลฯ งานเขียนเรื่อง ‘หลอมดาบ’ อาจเป็นงานเล็กๆ ที่ไม่ค่อย
เป็นที่รู้จักมากนัก ทว่าด้วยเนื้อเรื่องที่มีความสมัยใหม่อยู่ในตัว บวกกับการเล่าเรื่องที่
กระชับมีเสน่ห์ตามแนวตลกร้ายกัดเจ็บๆ หยอกนินดา ยังสร้างเสียงหัวเราะในลำคอให้กับ
ผู้อ่านได้ในบางอารมณ์ นอกจากนี้ภาษาก็เข้าใจง่ายไม่ยากเกินกว่าผู้เรียนภาษาจีน
ระดับกลางที่จะลองหามาอ่านเองได้ นับเป็นอีกมุมมองหนึ่งที่แตกต่างในจำนวนผลงาน
ของหลู่ซวินนักเขียนชื่อดังของจีนยุคใหม่

